

Zloupotreba Holokausta za poricanje genocida: Srpske komisije za istinu i njihovi izraelski pomagači

„Ja sam Židov i znam šta znači genocid“: Kako su srpski nacionalisti kooptirali izraelske akademike da izbjegnu zločine, netrpeljivost i iredentizam u cinično revizionističkim izvještajima o ratnim događanjima u Srebrenici i Sarajevu.

Credit: AP Photo/Amel Emric

Bosanke žene obilaze nadgrobnne spomenike (nišane) u Memorijalnom centru Potočari, gdje leže žrtve bosanskog genocida kod Srebrenice

Aleksandar Brezar

Haaretz, Aug. 8, 2021

<https://www.haaretz.com/world-news/.premium-abusing-the-holocaust-to-deny-genocide-serb-nationalists-and-their-israeli-helpers-1.10098782>

Radi najciničnjeg oblika poricanja genocida moraju se upotrebi Židovi kao sredstvo za umanjivanje ratnih zločina.

To upravo rade srpski etnonacionalistički političari. Oni zapošljavaju jevrejske stručnjake za Holokaust - ali ne radi njihove stručnosti. Umjesto toga, trebaju im Židovi kao znakovi za ozakonjenje svojih projekata povijesnog revizionizma, pa mogu reći: Ne govorimo mi to, to govori Židov koji zna šta je "prava" patnja.

Rat je koštao oko 100.000 života, od čega su više od 40 posto bili civili. U novembru 1995. u Daytonu, Ohio, potpisan je mirovni sporazum kojim je zemlja podijeljena na dva podnacionalna entiteta, Republiku Srpsku sa većinskim srpskim stanovništvom i Bošnjačko-hrvatsku Federaciju Bosne i Hercegovine, obje administrativne jedinice imaju svoje vlastite institucije, koje se nadziru od strane državnog predsjedništva, parlamenta i vijeća ministara.

Ove administrativne podjele su značajne zato što je Dejtonski sporazum napravljen na način da nema jasnog pobjednika, nema podjele odgovornosti ili identifikaciju krive strane, kako bi se 'održao' mir.

Credit: AP Photo/Darko Bandic, File

Progranici iz Srebrenice gledaju kroz žice u bazu UN-a, van Tuzle, 13. jula 1995.

Taj „izjednačeni“ ishod bio je poziv na preispitivanje ili čak bijeljenje historije na račun stvarnih činjenica o sukobu i ratnih zločina. To je omogućilo nekim političkim vođama da godinama izbacuju vitriol (često sličan vitriolu koji je prethodio i pratio najstrašnije zločine u ratu) bez ikakvih posebnih posljedica.

Međunarodna suđenja za ratne zločine dokazala su da je vojska bosanskih Srba, uz pomoć vlade Beograda, izvršila najteža djela nasilja posebno usmjerena prema Bošnjacima, zbog njihove nominalne muslimanske vjere.

- **Ovim ekstremno desničarskim nacionalistima nije se svidjelo ono što su čitali na internetu o Drugom svjetskom ratu - pa su su odlučili da iznova pišu historiju**
- **Koljači bosanskih Muslimana su u zatvoru, ali pravda zadovoljena**
- **Zašto su vrhunski izraelski učenjaci o Holokaustu toliko voljni negirati ovaj Genocid?**
- **Šta ako bi Židovi osvojili Berlin?**

Danas srpski nacionalistički tvrdolinijaši rutinski negiraju da je u julu 1995. u Srebrenici bio genocid, kada je više od 8.000 Bošnjaka po kratkom postupku pogubljeno u tri dana. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju presudio je da ti događaji predstavljaju

genocid. na javnim skupovima, novinarima, pa čak ni u svojim regionalnim i međunarodnim izjavama.

Decenijama se malo moglo učiniti kako bi se spriječilo da lokalni srpski nacionalisti, uključujući i člana Predsjedništva bosanskih Srba, ponavljaju na javnim skupovima, novinarima, pa čak i u svojim regionalnim i međunarodnim izjavama da u Srebrenici nije bilo genocida.

Credit: MICHAEL KOOREN/ REUTERS

Baner izvan sudnice s licima bosanskih Muslimana ubijenih u genocidu, gdje se sudilo bivšem vojnom zapovjedniku bosanskih Srba Ratku Mladiću na Međunarodnom kaznenom sudu

Sve se promijenilo prije dvije sedmice, kada je visoki predstavnik Bosne i Hercegovine - mirovni izaslanik kojeg podržava Vijeće za provedbu mira u zemlji kako bi nadzirao njenu poslijeratnu tranziciju i umiješao se kada se lokalni zakonodavci ne mogu nositi s hitnim ili osjetljivim pitanjima - odlučio iskoristiti svoja nadnacionalna ovlaštenja te zaobići institucije zemlje i donijeti zakon koji kažnjava poricanje genocida.

Iako je ovaj zakon univerzalno podržan od strane međunarodne zajednice, član tročlanog predsjedništva zemlje, bosanski Srbin, Milorad Dodik, koji ovaj genocid nazva kao "dogovorenu tragediju", sugerirajući čak da su neke od "navodnih" žrtava još uvijek, odlučio se na pobunu. Sazvao je improviziranu konferenciju za novinare, na kojoj javno je rekao da pet puta izjavljuje da u Srebrenici nije bilo genocida.

Ipak, kada se Dodik pita o poricanju, gotovo zlokobno opravdanje za kojim on poseže je u izvještaj težak od 1.000 stranica sa posebnim naglaskom na identitete njegovih ključnih autora.

Osnivanjem dviju "komisije za istinu" (po Dodikovom nalogu) 2019. godine, višedecenijska praksa negiranja genocida od strane političara bosanskih Srba - kako na vlasti tako i u opoziciji - pretvorila se u potpuni revizionizam. Jedan komisija je ispitala stradanje Srba u Sarajevu, a druga je ispitala događaje u Srebrenici. Naravno, finansiranje ovih izvještaja osigurala je Republika Srpska.

Obje komisije su predvodili izraelski stručnjaci. Sarajevskom komisijom predsjedao je Raphael Israeli, profesor emeritus islamske, kineske i bliskoistočne istorije na Hebrejskom univerzitetu.

Izraelijeva bibliografija pokazuje opšte neprijateljstvo prema muslimanima. U prethodnom trenutku javne sramote, Izrael je objavio knjigu u kojoj arapske građane Izraela naziva "petokolonašima" i "parazitima" koje treba "internirati" u logore, zbog čega ga je ADL („The Anti-Defamation League“, „Liga protiv klevete osudio“).

Srebreničku "komisiju" predvodio je Gideon Greif, ugledni naučnik Holokausta u Yad Vašemu. Greif takođe ima prosrpski naklon: Beograd mu je dodijelio nekoliko medalja kao priznanje za njegov rad, saradujući sa srpskom vladom na izlaganju u UN-u o koncentracionom logoru Jasenovac, koji je identifikovao kao mjesto "genocida nad srpskim narodom."

Greif vidi jasne paralele između židovske i srpske historije - narativ koji je decenijama forsirala srpska vlada: "Patnja Srba bila je prestrašna patnja ... [jednog dana] nacije svijeta će to

prepoznati i pokazati empatiju i saosećanje sa progonjenim srpskim narodom, čija je sudbina u velikoj mjeri slična sudbini progonjenog židovskog naroda kroz mnoge generacije."

Ali Greif nema priznanja niti ima simpatija prema patnjama Bošnjaka. Intervjuiran o komisiji za RTRS Republike Srpske, Greif je ponudio najjasniji mogući argument zašto su srpski revizionisti bili toliko oduševljeni njegovim učešćem:

"Ja sam Židov i znam šta znači genocid. Pripadam starim ljudima koji su bili podvrgnuti totalnom, genocidu u istoriji čovječanstva. Niko mi ne može reći šta je to genocid i ovaj događaj uopće nije bio genocid, "rekao je Greif. "I to smo dokazali."

U poštenoj akademskoj nauci, porijeklo ili etnička pripadnost autora jednog istraživačkog tijela potpuno je nebitna. Ipak, Greifov židovski identitet ključni je faktor. Stoga, da ga to neko ne bi zanemario, Dodik i neki mediji u Bosni i Hercegovini ovaj projekat nazivaju: "Greifova komisija". Osim Greifa, neki drugi članovi komisije izgledaju kao da nisu izabrani isključivo na osnovu svoje akademske ili profesionalne sposobnosti.

Jedan od članova je bivši glasnogovornik FCA Srbija - ključne kompanije pod kontrolom vlade koja proizvodi vozila za Fiat; drugi je srpski patolog koji je prethodno imao zadatak da pronade mjesto ukopa nacističke saradnice Draže Mihailovića. Iako je Greif povjesničar Holokausta, komisija nema niti jednog stručnjaka za komparativne studije genocida.

Da je imala, možda, Komisija se ne bi služila tako zvučnim terminima, koji su skroz prepoznatljivi onima koji su kroz historiju proučavali sofisticirano poricanje ili propagandu. Puni naziv izvještaja je "Nezavisna međunarodna komisija za istraživanje stradanja *Svih ljudi* srebreničkoj regiji između 1992. i 1995." - moj kurziv. Koristeći sintagmu "svih ljudi", autori odmah zanemaruju različito, ciljano klanje, mučenje i raseljavanje bošnjačke zajednice, bez obzira na to opisuje li se to kao genocid ili ne.

Credit: AP

Žene i djeca, bošnjački prognanici iz opkoljenog grada Srebrenice, skaču iz kamiona UN-a po dolasku u Tuzlu, nakon napetog putovanja po najspornijim borbenim linijama u Bosni.

U izvještaju se navodi da je navodni cilj Komisije "jačanje povjerenja i tolerancije među narodima Bosne i Hercegovine". Zatim se tvrdi da "pojednostavljena slika hladnokrvno planiranog ubistva do 10.000 muslimanskih muškaraca ne drži do detaljnih istraživanja i kritičke procjene". Pozornica je postavljena: Ovdje se ne radi samo o definiciji genocida, već i o odlučnom nastojanju da se smanji broj ubijenih Bošnjaka.

Ta nastojanja počinju na duboko zavaravajućoj osnovi: 10.000 nikada nije brojka koja se koristi u odnosu na Srebrenicu. Uobičajeno mišljenje je da je ubijeno 8.732 civila, uglavnom starijih muškaraca i dječaka, ali i žena i male djece. Izvještaj ima meta-razlog za ovu "inflaciju": razlog je u tome da se pokaže kako je teško doći do prave "istine" jer je "Srebrenica već postala bošnjački osnovni mit prije nego što su dostupne bilo kakve čvrste informacije."

Credit: AP

Volonteri kopaju u privremeno isušenom jezeru Perućac u istočnoj Bosni, tražeći posmrtno ostatke žrtava genocida

Time su autori kao papagaji usvojili parole srpskih ultranacionalista, koji kažu da Bošnjaci, koji se u izvještaju nazivaju kao "muslimani", nisu zapravo ni postojali kao nacija prije genocida u Srebrenici.

Ni u jednom trenutku izvještaj - za kojeg je Dodik sa podsmjehom rekao u jednoj TV emisiji da je izvještaj "ravnoteža", koja je "također loša za Republiku Srpsku" jer ukazuje na zločine koje su počinili neki "loši momci" – ni na koji način ne priznaje činjenicu da su Bošnjaci bili isključivo ciljani zbog njihovog vjerskog identiteta.

Dakle, koja je sveobuhvatna priča koju Greif predstavlja kako bi 'objasnio' rat u Bosni i ratne zločine? Atletski pokušaj da se pokaže da su pravi gospodari ove zemlje Srbi - dok su istovremeno Srbi najveće žrtve u regionu.

U jednom od dva poglavlja izvještaja koje je napisao sam Greif, on se vraća u Osmansko carstvo. To može izgledati čudno: na kraju krajeva, izvještaj ima za cilj ukidanje presuda Međunarodnog krivičnog suda o genocidu, presuda koje se nisu bavile historijskim događajima prije 1990 -ih. No, manje je čudno kada se to posmatra kao dio zajedničkih napora Srba da se otarase Bošnjaka, prisvajajući sebi pravo monopola na žrtvu.

Izvještaj izuzetno detaljno objašnjava kako su Osmanlije islamizirale Podrinjsko područje, u kojem se nalazi Srebrenica, sa izdržljivim pravoslavnim hršćanima prisiljenim da odu (u stvari,

Osmanlije nisu protjerali nemuslimansko stanovništvo, već poticajna konverzija ili preseljenje).

Credit: DIMITAR DILKOFF/AFP

Plakati koji prikazuju bivšeg komandanta bosanskih Srba Ratka Mladića na kojoj piše: „Ti si naš heroj“, postavljeni u gradu Bratuncu, 22. novembra 2017.

Jedina moguća važnost ove kvazi-historije je da se nastavi srpsko nacionalističko uvjerenje da je Srebrenica oblik historijske "pravde", budući da su "muslimani" uljezi na drevnoj srpskoj zemlji. (Ovo inače tačno odražava radove drugog člana Židovske komisije, Raphaela Israelija).

Zaista, jedan od uobičajenih slogana koji su devedesetih godina vrijeđali bošnjačko stanovništvo zvao se "Turci", prema njihovim navodnim (stranim, imperijalističkim) precima. Kada je 11. jula 1995. ušao u Srebrenicu, Ratko Mladi je najavio da je "došlo vrijeme da se osvete Turcima". I tek prošle sedmice, reagirajući na dolazak novog visokog predstavnika UN -a u Bosnu i Hercegovinu, Dodik je ocijenio kao "patološku" bošnjačku "radost" zbog preuzimanja funkcije Christiana Schmidta, i ponovo ih nazvao "konvertitima" koji su napustili svoju izvornu vjeru.

Drugi povijesni period koji Greif koristi je Drugi svjetski rat, a posebno "nedovršeni poslovi u vezi s nacističkim hrvatskim logorima smrti". Greif je stručnjak za Jasenovac, začarani logor smrti kojeg je ustanovila Nezavisna Država Hrvatska, nacistička marionetska država, u kojoj je brutalno ubijeno između 77.000 - 99.000 Srba, Jevreja, Roma, Hrvata i Bošnjaka protivnika režima.

Zašto se, opet, Greif tako dugo fokusirao na period izvan historijskog djelokruga optužbi Međunarodnog krivičnog suda? Jedini logičan zaključak je njegova korisnost koja se vraća u historiju kada su etnički Srbi bili žrtve. Ovdje izvještaj ponovno potvrđuje svoju političku ulogu - umanjivanje bošnjačke žrtve pozivanjem na nepravedno 'nepriznati' genocid nad Srbima - i njegovu povezanost s Holokaustom.

Credit: ASSOCIATED PRESS

Dva srpska policajca čuvaju grupu muškaraca bosanskih Muslimana iz enklave Srebrenica koji su iz Bosne prešli u srpski grad Užice tražeći utočište. 5. avgusta 1995.

Vlada Srbije inicirala je istu priču tako što je angažirala stručnjaka poput Michaela Berenbauma, još jednog historičara Holokausta, koji je izvršni urednik „Nove enciklopedije Judaica“ kao producenta i savetnika srpsku utрку za Oskara 2021. godine, kroz film "Dara iz Jasenovca". Strašne scene filma imale su za cilj dokazati gledaocu da je prije genocida u Srebrenici postojao i srpski genocid. Jutarnje TV emisije u Srbiji govorile su o tome kako je film legitiman jer je uz projekat bio pridružen "židovski stručnjak".

Prije Berenbauma, Greif je bio popularan među srpskim nacionalistima i revizionistima zbog višestrukog napuhavanja broja srpskih žrtava u Jasenovcu. Umjesto općeprihvaćene procjene o oko 50.000, ili 60 posto žrtava logora, Greif tvrdi da je "najmanje 800.000" Srba stradalo, "na zaprepaštenje odgovornih povjesničara", kako je istaknuto u nedavnom izvještaju komisije Menachema Z. Rosensaft.

Još jedan korak koji je izvještaj u potpunosti prihvatio, a možda i najpopularniji među kvazi-intelektualcima, kao i 'intelektualnom ljevicom', je taj što je Amerika kriva. Prema ovoj teoriji, NATO i SAD namjerno su održavali vještačku ideju o Bošnjacima kao nacionalnoj manjini, a ne muslimanima bez nacionalnih zahtjeva, preuveličavali su svoj "status žrtve" i dodijelili im dijelove srpske otadžbine za vlastitu opaku "geopolitičku korist".

Da potkrijepi svoj stav, izvještaj nudi pobijanje svakog članka iz The Guardian, The New York Times, The New Republic, The National Review i drugih u pogledu njihovog izvještavanja o Srebrenici te 'dokaza' o složnoj međunarodnoj zavjeri za demonizaciju Srba . Ovo je priznanje neuspjeha: Uprkos svim svojim naporima, izvještaj [AB3] nije uspio napredovati dalje od često ponavljanih izlaganja zavjerenika, pa im se sve vraća (po. pr. kao bumerang).

Credit: REUTERS

Tvrdokorni nacionalistički demonstranti upućuju srbijanski pozdrav s tri prsta i drže slike osumnjičenih za ratne zločine Radovana Karadžića, Vojislava Šešelja i Ratka Mladića na skupu u Beogradu, Srbija

Izuzetno je neugodno gledati izraelske i židovske likove koji tako sretno pozajmljuju ne samo svoju stručnost, već i svoja imena i lica kako bi umanjili ratne zločine počinjene na evropskom tlu pola stoljeća nakon Holokausta. Ali, izbor Greifa i Izraelija od strane Dodika i njegovih saradnika bio je svjestan izbor: preventivno isključiti svaku kritiku izvještaja. Ako 'predstavnicima' te progonjene zajednice kažu da u Srebrenici nije bilo genocida, ko ste vi da se protivite tome?

Očigledno je pitanje zašto su Greif i Izraeli dopustili da budu iskorišteni na ovakav način i zašto bi se uopće zamerali zamršenim, graničnim nekrofiličkim narativima poput Dodika, jednostavno najpiromantnijeg političara na Zapadnom Balkanu danas.

Nema sumnje da se "židovsko iskustvo" koristi kao srpsko ultranacionalističko mjerilo legitimnih i raširenih revizionističkih narativa. No, baš kao što srpski nacionalisti tokeniziraju i slave "svoje" Židove, ne treba očekivati da će se svi akademici židovskog porijekla jednoglasno složiti oko toga treba li ubijanje Bošnjaka definirati kao genocid. Pitanje je da li se te debate vode s iskrenim povjerenjem ili ne.

Na primjer, Srebrenica je potaknula živu, konstruktivnu raspravu o jedinstvenosti Holokausta kao jedinog evropskog genocida. Dobronamjerni stručnjaci za genocid, poput profesora studija Holokausta Yehude Bauera, nikada nisu umanjili užas Srebrenice, ali se ne slažu s njenim označavanjem kao genocid: "Mnogo veći broj žrtava u drugim situacijama nije smatran genocidom." (Yehud Bauer, međutim, zanemaruje starozavjetnu i kur'ansku maksimu, koja kaže da ubiti jednog nevinog čovjeka je isto kao ubiti cijelo čovječanstvo. Genocid se ne mjeri brojem već namjerom da se uništi jedan čovjek ili nacija, op.pr.).

Credit: AP Photo/Darko Bandic

Ruža je stavljena pored imena žrtve genocida u Srebrenici, isklesanog na spomen-groblju u Potočarima, Bosna i Hercegovina.

No, uunatoč slavi srpskih ultranacionalista, to je još uvijek u granicama istinske debate. Mnogo je izraelskih i židovskih eksperata, koji ne oklijevaju kazati da se u Srebrenici dogodio

genocid, poput Izraela Charnyja, koji je na čelu Instituta za Holokaust i Genocid u Jeruzalemu, autor "Enciklopedije genocida".

No, nijanse akademskih sporova nisu od interesa za prosječnog poricatelja genocida na Balkanu. Privilegija je imati židovskog eksperta na svojoj strani, koji se po definiciji smatraju ekspertima za patnju, što upućuje na proračunati filosemitizam kod nekih srpskih nacionalista.

Srpski političari serijski su instrumentalizirali židovsku zajednicu i njenu patnju za vlastite ciljeve, a da zapravo nisu bili uz samu tu zajednicu.

Dodik, kao i drugi politički akteri u Bosni, šuti o činjenici da su bosanski Židovi, baš kao i svi građani čiji identitet nije izričito definiran kao bošnjački, srpski ili hrvatski, građani drugog reda. Više voli bučno pričati o svom dobrom prijatelju i savjetniku Arieju Livneu, po kojem je u Banjoj Luci nazvan židovski centar, kao dokaz njegove topline prema Židovima općenito.

Zaista je bijedna odvažnost korištenja pojedinih eksperata za „predstavljanje“ cijele zajednice kao rekvizita za opravdanje zvjerstava, netrpeljivosti i iredentizma. Od kada je komisija Republike Srpske objavila svoje rezultate, srpski nacionalisti formirali su slogan: "Pa, ako Židovi kažu da to nije bio genocid, nemate pravo ni vi to govorit."

Predstojeća politička kriza u Bosni do općih izbora 2022., koji ugrožavaju integritet zemlje u ime nacionalističkih narativa podržanih od "komisija za istinu", nažalost, neizbježno će doživjeti daljnju manipulaciju i iskorištavanje Židova, židovske zajednice, historije i Holokausta kao štap za pobjedu nad Bošnjacima i afirmaciju Srba.

Aleksandar Brezar je printani, TV i radijski novinar koji je ranije radio u Briselu, a trenutno uglavnom izvještava o jugoistočnoj Evropi. Twitter: @brezaleksandar